

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 48/25

Λουξεμβούργο, 10 Απριλίου 2025

Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα στην υπόθεση C-136/24 P | Hamoudi κατά Frontex

Αγωγή αποζημιώσεως κατά του Frontex: ο γενικός εισαγγελέας R. Norkus εξετάζει την κατανομή του βάρους αποδείξεως όσον αφορά την ύπαρξη ηθικής βλάβης σε υποθέσεις ομαδικών απελάσεων

Ο αναιρεσείων, Σύρος υπήκοος, ισχυρίσθηκε ότι στις 28 και 29 Απριλίου 2020 υπήρξε θύμα ομαδικής απέλασης. Συγκεκριμένα, υποστήριξε ότι, στις 28 Απριλίου 2020, 22 άτομα, μεταξύ των οποίων και ο ίδιος, έφθασαν στη Σάμο με σκοπό να ζητήσουν άσυλο και ότι την ίδια ημέρα η τοπική αστυνομία κατάσχεσε τα τηλέφωνα τους και τους οδήγησε στην παραλία από όπου τους προώθησε εκ νέου στη θάλασσα. Την επομένη, σκάφος της τουρκικής ακτοφυλακής περισυνέλεξε τον αναιρεσείοντα και τον μετέφερε στο έδαφος της Τουρκίας. Κατά τον αναιρεσείοντα, ενώ ο ίδιος βρισκόταν στη θάλασσα, ιδιωτικό αεροσκάφος επιτήρησης το οποίο ήταν στην υπηρεσία του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (Frontex) πραγματοποίησε επανειλημμένα πτήσεις πάνω από το σημείο της επαναπροώθησης.

Με αγωγή που άσκησε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο εν λόγω Σύρος υπήκοος ζήτησε να υποχρεωθεί ο Frontex να του καταβάλει συνολικό ποσό ύψους 500 000 ευρώ σε ικανοποίηση της ηθικής βλάβης που ισχυρίζεται ότι υπέστη λόγω της ομαδικής απέλασης.

Το Γενικό Δικαστήριο¹, αφού εκτίμησε τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισε ο Σύρος υπήκοος, απέρριψε την αγωγή ως προδήλως αβάσιμη, καθόσον δεν αποδείχθηκε το υποστατό της προβαλλόμενης ηθικής βλάβης. Ο Σύρος υπήκοος άσκησε αναίρεση κατά της διατάξεως του Γενικού Δικαστηρίου ενώπιον του Δικαστηρίου.

Στις σημερινές προτάσεις του, ο γενικός εισαγγελέας Rimvydas Norkus επικεντρώνει την ανάλυσή του στο ζήτημα της κατανομής του βάρους αποδείξεως όσον αφορά την ύπαρξη ηθικής βλάβης σε υποθέσεις ομαδικών απελάσεων.

Ο γενικός εισαγγελέας επισημαίνει ότι, μολονότι δεν υπάρχει νομοθεσία της Ένωσης η οποία να διέπει το ζήτημα της απόδειξης, τα δικαστήρια της Ένωσης έχουν καθιερώσει την αρχή της ελευθερίας των αποδεικτικών μέσων ή αρχή της ελεύθερης διεξαγωγής των αποδείξεων.

Κατόπιν εξετάσεως της νομολογίας του Δικαστηρίου και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), ο γενικός εισαγγελέας διαπιστώνει ότι υπάρχει μια κοινή συνισταμένη όσον αφορά την αντιστροφή του βάρους αποδείξεως, η οποία στηρίζεται στη συνδρομή των ακόλουθων προϋποθέσεων.

1. Ο προσφεύγων ή ενάγων πρέπει κατ' αρχάς να προσκομίσει αρχή απόδειξης προς στήριξη του ενδίκου βοηθήματος. Εάν η εκ μέρους του περιγραφή των περιστατικών ενέχει αντιφάσεις ή δεν είναι συνεπής και/ή εάν προκαλούνται αμφιβολίες ως προς την αξιοπιστία του, τότε ο προσφεύγων ή ενάγων δεν ανταποκρίνεται στο βάρος αποδείξεως και το ένδικο βοήθημα θα πρέπει να απορριφθεί. Ως εκ τούτου, το ζήτημα της αντιστροφής του βάρους αποδείξεως εγείρεται μόνο σε περίπτωση που ο προσφεύγων ή ενάγων έχει όντως προσκομίσει αρχή απόδειξης.
2. Για τη μετακύλιση του βάρους αποδείξεως στον καθού ή εναγόμενο απαιτείται σαφής ή δομική

ανισορροπία όσον αφορά την πρόσβαση σε αποδεικτικά στοιχεία, υπό την έννοια ότι ο προσφεύγων ή ενάγων πρέπει να αντιμετωπίζει σημαντικές δυσχέρειες για την προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων, ο δε καθού ή εναγόμενος πρέπει να βρίσκεται σε καλύτερη ή πιο «προνομιακή» θέση για να αντικρούσει τους ισχυρισμούς του αντιδίκου.

3. Τυχόν μη μετακύλιση του βάρους αποδείξεως, όταν ο προσφεύγων ή ενάγων έχει προσκομίσει αρχή απόδειξης, πρέπει να θίγει τα δικαιώματα που του παρέχονται βάσει του δικαίου της Ένωσης, ειδικότερα δε το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη, όπως αυτά κατοχυρώνονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ η μετακύλιση δεν πρέπει να θίγει τα αντίστοιχα δικαιώματα του καθού ή εναγομένου.
4. Με τη νομοθεσία της Ένωσης στον τομέα της καταπολέμησης των διακρίσεων και με τις αποφάσεις του ΕΔΔΑ επί υποθέσεων που αφορούσαν ομαδικές απελάσεις και επαναπροώθηση καθιερώνεται τεκμήριο εις βάρος των συμβαλλόμενων κρατών, σύμφωνα με το οποίο ο προσφεύγων ή ενάγων βρίσκεται σε μειονεκτική θέση όσον αφορά την προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων. Όταν ο προσφεύγων ή ενάγων έχει προσκομίσει αρχή απόδειξης προς στήριξη των ισχυρισμών του, το βάρος αποδείξεως μετακυλιέται κατά κανόνα στον καθού ή εναγόμενο.
5. Το ως άνω τεκμήριο δεν ισχύει, πάντως, έναντι φορέων άλλων από τις αρχές κράτους μέλους, εν προκειμένω έναντι του Frontex, δεδομένου ότι οι περιορισμένες εξουσίες τις οποίες διαθέτουν οι φορείς αυτοί καθιστούν λιγότερο σαφή την «προνομιακή» θέση τους όσον αφορά την προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων.

Ως εκ τούτου, ο γενικός εισαγγελέας R. Norkus προτείνει στο Δικαστήριο να εξετάσει δύο ενδεχόμενα: είτε να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως, εφόσον διαθέτει επαρκή πραγματικά στοιχεία για να κρίνει ότι ο Σύρος υπήκοος δεν προσκόμισε αρχή απόδειξης για την ηθική βλάβη που ισχυρίζεται ότι υπέστη, είτε να αναιρέσει τη διάταξη του Γενικού Δικαστηρίου και να αναπέμψει σε αυτό την υπόθεση προκειμένου να αποφανθεί αν συντρέχουν οι ανωτέρω προϋποθέσεις για την αντιστροφή του βάρους αποδείξεως.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Οι προτάσεις του γενικού εισαγγελέα δεν δεσμεύουν το Δικαστήριο. Έργο του γενικού εισαγγελέα είναι να προτείνει στο Δικαστήριο, με πλήρη ανεξαρτησία, νομική λύση για την υπόθεση που του έχει ανατεθεί. Η υπόθεση τελεί υπό διάσκεψη στο Δικαστήριο. Η απόφαση θα εκδοθεί μεταγενέστερα.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Το Δικαστήριο μπορεί να επιληφθεί αιτήσεως αναιρέσεως, η οποία περιορίζεται σε νομικά ζητήματα, κατά αποφάσεως ή διατάξεως του Γενικού Δικαστηρίου. Κατ' αρχήν, η άσκηση αναιρέσεως δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα. Εάν η αναίρεση κριθεί παραδεκτή και βάσιμη, το Δικαστήριο αναίρει την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου. Στην περίπτωση που η υπόθεση είναι ώριμη προς εκδίκαση, το Δικαστήριο μπορεί να αποφανθεί το ίδιο οριστικά επί της διαφοράς. Σε αντίθετη περίπτωση, αναπέμπει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο, το οποίο δεσμεύεται από την απόφαση που εξέδωσε κατ' αναίρεση το Δικαστήριο.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) των προτάσεων είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία αναπτύξεώς τους.

Επικοινωνία: Jacques René Zammit ☎ (+352) 4303 3355.

Στιγμιότυπα από την ανάπτυξη των προτάσεων διατίθενται από το «[Europe by Satellite](#)» ☎ (+32) 2 2964106.

Ακολουθήστε μας!

¹ Διάταξη της 13ης Δεκεμβρίου 2023, Hamoudi κατά Frontex, [T-136/22](#) (βλ. επίσης το ανακοινωθέν Τύπου αριθ. [188/23](#)).